

Barne- ungdoms og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 24/2344
Vår ref.: 24/35009-6
Saksbehandler: Ingvild Aubert
Dato: 10.09.2024

Høringsuttalelse - Ny barnelov - Likestilt foreldreskap og felles omsorg for barn etter samlivsbrudd

Helsedirektoratet viser til Barne- og familiedepartementets høringsnotat med forslag til endringer i barneloven mv. som gjelder likestilt foreldreskap og felles omsorg for barn etter samlivsbrudd. Høringsnotatet er et ledd i oppfølging av NOU 2020:14 Ny barnelov – Til barnets beste, NOU 2019:20 En styrket familietjeneste – en gjennomgang av familieverntjenesten, og føringer i Hurdalsplattformen mv. Det vises til at det tas sikte på å legge frem forslag til ny barnelov for Stortinget våren 2025. Høringsnotatet ble oversendt Helsedirektoratet i e-post 16. august 2024, med frist 8. september 2024. Fristen ble forlenget til 11. september 2024.

Høringsnotatet¹ har som overordnet formål å styrke ivaretagelsen av barnets beste ved å forebygge foreldrekonflikter og legge til rette for likestilt foreldreskap.

Helsedirektoratet støtter i hovedsak de foreslåtte endringer. Vi vil nedenfor gi enkelte innspill, og en mer generell bemerkning som peker på sammenhengen og utfordringene i grensesnittet mellom regelverk og digitale løsninger.

Om foreldrefullmakt (eller annet begrep) i forslaget til endring i kap. 7

Departementet foreslår en ny hovedregel om delt foreldrefullmakt som skal erstatte det som har ligget i den beslutningsmyndigheten som i dag ligger hos den barnet "bor fast" hos. Det vises til at et nytt begrep er ment å tydeliggjøre i loven den rett og plikt én eller begge foreldre har til å ta avgjørelser og representere barnet, og at dette skiller seg fra det som handler om barnets fysiske bosted. Å skille beslutningsmyndighet fra hvor barnet bor er ment å gi større fleksibilitet.

Foreldrefullmakt er et foreslått begrep i høringsnotatet punkt 5.6.2, og foreslått definert i barneloven § 7-1 som en rett og plikt til å ivareta barnet gjennom å representere barnet, og ta de viktigste avgjørelsene som gjelder dagliglivet til og omsorgen for barnet.

¹ Forslag til endringer i barneloven mv. – Likestilt foreldreskap og felles omsorg og felles ansvar for barn etter samlivsbrudd" med høringsfrist 8. september 2024 - [høringsnotat-ny-barnelov-likestilt-foreldreskap-og-felles-omsorg-for-barn-etter-samlivsbrudd.pdf \(regjeringen.no\)](#)

Helsedirektoratet vil bemerke at en eventuell endring som foreslått vil kunne få betydning for helselovgivningen. Pasient- og brukerrettighetsloven § 4-4 om samtykke på vegne av barn viser til beslutningsmyndighet som følge av foreldreansvar i første ledd, og i annet ledd vises det til beslutningsmyndighet som følge av den daglige og ordinære omsorgen for barnet jf. barnelova §§ 37 og 42. Det vil være naturlig at det skjer en vurdering av om innføring av begrepet foreldrefullmakt påvirker innholdet i gjeldende bestemmelser, særlig det som handler om samtykke og reguleringen av retten til informasjon og digitale tilganger, og evt. behov for endringer.

Om begrepet foreldrefullmakt. Det bes om høringsinstansenes syn på hvilket begrep som best dekker innholdet i det som nå foreslås. Det er foreslått at begrepet "foreldrefullmakt" benyttes og flere andre alternativer er diskutert i høringsnotatet. Det er vist til at begrepet kan forveksles med "foreldreansvar", og at det er uheldig. I høringsnotatet er begrepet "omsorgsfullmakt" forkastet fordi foreldre uansett har et omsorgsansvar som følger både av foreldreansvaret og et ansvar man har under samvær. Helsedirektoratet ser motargumenter mot begrepet foreldrefullmakt, og mener det er grunn til å vurdere om ikke begrepet omsorgsfullmakt er bedre, både med tanke på tidligere benyttet begreper for området fullmakten gjelder "daglig omsorg", men også for å unngå forveksling med "foreldreansvar". Et argument er også at andre enn de som er foreldre bør kunne få delegert hele eller deler av "foreldrefullmakten" når barn bor i institusjon eller hos fosterforeldre. Se også avsnitt nedenfor om digitaliseringsvennlig regelverk og representasjonsforhold.

Uansett hvilket begrep som benyttes er det viktig at det er tydelig hva som ligger til foreldreansvaret, hva som ligger til den nye begrepet "foreldrefullmakt" og hva som ligger til omsorg og beslutningskompetanse som foreldre har uansett om de har del i foreldreansvar og foreldrefullmakt eller ikke.

Digitaliseringsvennlig regelverk og representasjonsforhold. Helsedirektoratet vil generelt fremheve at det er viktig å ivareta god digital samhandlingsevne i forvaltningen, for barna og deres representanter (her foreldre med foreldrefullmakt). Høringsnotatet er avgrenset til endringer i barneloven. Det pekes imidlertid på at innføringen av det nye konseptet "foreldrefullmakt" må ses helhetlig på tvers av flere regelverk. Konseptet som innføres må ivareta helheten for ansvaret for barn på tvers av offentlige og private tjenester uavhengig av hvem som er representant for barnet. I tillegg må ulike representasjonsroller rundt et barn ses i sammenheng. Et eksempel her kan være at retten til å samtykke til helsehjelp for et for barn som hovedregel ligger til foreldreansvaret (pasient- og brukerrettighetsloven § 4-4), ikke til bostedsmyndigheten eller fremtidig foreldrefullmakt. Retten til innsyn i barns helseopplysninger er gitt alle foreldre med foreldreansvar etter pasient- og brukerrettighetsloven § 3-4. For å sikre en god helhet i digitale løsninger som tilbyr digitale helsetjenester og/eller digitalt innsyn i opplysninger er det viktig å forstå hvordan ulike roller og fullmakter henger sammen, eller ikke, og at forvaltningen, innbygger og dennes representanter må kunne ha en god oversikt og enkel forvaltning av hva som til enhver tid gjelder.

Vi deltar for tiden i et arbeid om et felles oppdrag fra Barne- og familiedepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Finansdepartementet om å gi fosterforeldre digital tilgang til informasjon og tjenester på vegne av fosterbarn. I denne sammenhengen er det viktig å avklare hvilke opplysninger som er nødvendige digitalt for å kunne gi rett til å representere barnet i

ulike sammenhenger i f.eks. helsesektoren². Det kan være aktuelt å vurdere om konseptet med foreldrefullmakt også skal benyttes for å gi fosterforeldre en omsorgsfullmakt for fosterbarn i stedet for å innføre et parallelt konsept for disse. Det er f.eks. mulig å endre "foreldrefullmakten" fra å ha et binært verdsett (Ja/nei), til å ha flere mulige verdier som angir grunnlag for fullmakt evt. type fullmakt.

For eksempel kan mulige verdier være (I forslaget under er begrepet "omsorgsfullmakt" benyttet i stedet for "foreldrefullmakt"):

- 0 - Ingen omsorgsfullmakt
- 1 - Omsorgsfullmakt Foreldre
- 2 - Omsorgsfullmakt Fosterforeldre
- 3 - Omsorgsfullmakt Fosterforeldre frivillig tiltak
- 4 - Omsorgsfullmakt Barnevernstinstitusjon

Det vil i arbeidet med regelverk og løsninger for representasjon av barn også være viktig å tydeliggjøre begreper, rettigheter og plikter til foreldre som har foreldreansvar, men som ikke har foreldrefullmakt, både i en situasjon med skilte foreldre og for foreldre etter omsorgsoverdragelse. Det benyttes i dag begreper som "rest-foreldreansvar" og "begrenset foreldreansvar" uten at det er helt tydelig hva som er forskjellen mellom begrepene og hva dette gir av rettigheter knyttet til innsyn og representasjon.

Helsesektoren vil ved gjennomføringen av EHDS-forordningen^{3 4} også få nye krav fra EU med plikt til å gi digitalt innsyn for innbygger - og dennes representanter - i person- og helsedata innen helsesektoren. Digitalt innsyn skal da være grenseoverskridende og kunne gå tvers av i medlemslandene. For å kunne lage digitale løsninger som fungerer etter hensikten, må fullmakter som gis i kraft av rolle og regelverk være veldefinert. I tillegg må det være mulig for innbygger å gi fullmakter og forvalte disse på en god måte.

For å kunne digitalisere tilgang til informasjon og tjenester på en god måte for alle involverte aktører dvs. forvaltningen, barna og deres representanter, er dette viktig å få på plass. Dette er i tråd med regjeringens handlingsplan for økt inkludering i et digitalt samfunn⁵

Vennlig hilsen

Anne Louise Valle e.f.
direktør

Wenche Dahl Elde
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

² Høring – forslag til endringer i barnevernsløven mv. (kvalitetsreform punkt 6.2, se [Offentlig høring av forslag til endringer i barnevernsløven mv. - regjeringen.no](#) og høringssvar fra Helsedirektoratet [24_11741-4 Høringssvar - forslag til endringer i barnevernsløven mv 40133608_8_0 \(4\).pdf](#)

³ [EHDS – European Health Data Space \(EU\)](#) – europa.eu

⁴ [Enighet om helsedata \(EHDS\) - stortinget.no](#)

⁵ [Handlingsplan for auka inkludering i eit digitalt samfunn](#) (regjeringen.no)